

Datum stupanja na snagu 23.12.2002. (Sl.glasnik BiH, br.03/02)

S P O R A Z U M

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

DRŽAVE KUVAJT

O PODSTICANJU I RECIPROČNOJ ZAŠTITI INVESTICIJA

Bosna i Hercegovina i Država Kuvajt, (u daljem tekstu: "Države ugovornice");

U želji da stvore povoljne uvjete za razvoj ekonomske saradnje između dvije države, a posebno za investicije investitora jedne Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice;

Svjesne da će podsticanje i recipročna zaštita takvih investicija doprinijeti stimuliranju poslovne inicijative i povećanju prosperiteta u obje Države ugovornice;

Sporazumjele su se slijedeće:

**Član 1.
Definicije**

U svrhe ovog sporazuma:

1. Izraz "investicija" označavat će sve vrste sredstava ili prava na teritoriji jedne Države ugovornice koja posjeduje ili kontroliše direktno ili indirektno investitor druge Države ugovornice, a koja uključuju imovinu ili pravo koje se sastoji od ili ima oblik:

- a) pokretne ili nepokretne imovine ili bilo kojih odnosnih imovinskih prava kao što su pravo zakupa, hipoteke, zaloga i jemstva;
- b) preduzeće ili dionice, akcije, ili drugi oblici učešća u kapitalu, te obveznice, ili drugi oblici dugovnih kamata u kompaniji, kao i druga dugovanja i zajmovi i hartije od vrijednosti izdati od strane bilo kojeg investitora Države ugovornice;
- c) potraživanja u novcu ili potraživanja bilo kojih drugih sredstava ili izvršenja prema investicionom ugovoru koja imaju ekonomsku vrijednost;
- d) prava intelektualne svojine, uključujući, ali ne isključivo autorska prava, zaštitne znakove, patente, industrijske dizajne i modele i tehničke procese, know-how, trgovačke

tajne, trgovačko ime i ugled firme (goodwill);

- e) sva prava odobrena po zakonu, ugovoru ili na osnovu licenci ili dozvola datih prema zakonu, uključujući prava na ispitivanje, istraživanje, ekstrakciju ili korištenje prirodnih resursa, kao i prava na preduzimanje drugih ekonomskih ili komercijalnih aktivnosti ili vršenje usluga.

Izraz “investicija” također se odnosi na “prihode” zadržane u svrhu reinvestiranja i na prihode od “likvidacije” kako su ovi izrazi definirani u daljem tekstu.

Bilo koja promjena oblika investiranih ili reinvestiranih sredstava ili prava neće utjecati na njihov karakter kao investicija.

2. Izraz “investitor” u odnosu na Državu ugovornicu označavat će:

- a) fizičko lice koje ima nacionalnost ili državljanstvo te Države ugovornice u skladu s njenim važećim zakonima;
- b) Vlada ili Vijeće ministara Države ugovornice;
- c) bilo koje pravno lice koje je konstituirano ili osnovano po zakonima i propisima odnosne Države ugovornice, kao što su institucije, fondovi za razvoj, agencije, fondacije i druge statutarne ustanove i organi vlasti, te kompanije.

3. Izraz “kompanija” označavat će bilo koji pravni subjekat, bilo da jeste ili nije organiziran za stjecanje materijalne dobiti, bilo da je u privatnom ili vladinom vlasništvu ili kontroli, koji je konstituiran prema zakonima Države ugovornice ili je u posjedu ili pod efektivnom kontrolom investitora Države ugovornice, a uključuje korporaciju, trust, partnerstvo, društvo jednog lica, filijalu, zajedničko ulaganje, udruženje ili drugu sličnu organizaciju.

4. Izraz “prihodi” označavat će iznose dobivene od investicije bez obzira na oblik u kojem se plaćaju, a posebno, mada ne isključivo, uključivat će profite, kamate, dobit od kapitala, dividende, rojalitete, kao i upravljanje, tehničku pomoć ili druga plaćanja ili naknade, zatim plaćanja u naturi, bez obzira na njihovu vrstu.

5. Izraz “likvidacija” označavat će bilo koje rješenje s posljedicom potpunog ili djelimičnog odricanja od investicije.

6. Izraz “teritorija” označavat će teritoriju Države ugovornice uključujući bilo koju oblast koja pripada teritorijalnom moru koja, u skladu s međunarodnim pravom, jeste ili može, u daljem tekstu, biti označena, prema zakonima Države ugovornice, kao područje nad kojim Država ugovornica može vršiti prava ili jurisdikciju.

7. Izraz “slobodno konvertibilna valuta” označavat će bilo koju valutu koju Međunarodni monetarni fond odredi, od vremena do vremena, kao slobodno upotrebljivu valutu u skladu sa članovima sporazuma Međunarodnog monetarnog fonda i bilo kojeg amandmana uz to.

8. Izraz “bez kašnjenja” označavat će takav period koji se normalno zahtijeva za izvršenje potrebnih formalnosti za transfer plaćanja. Navedeni period počet će na dan na koji bude dostavljen zahtjev za transfer i može se na računu produžiti za jedan mjesec.

Član 2. **Dopuštanje i podsticanje investicija**

1. Svaka Država ugovornica će, na svojoj teritoriji i u skladu sa svojim važećim zakonima i propisima, dopustiti i podsticati investicije od strane investitora druge Države ugovornice.
2. Svaka Država ugovornica će, u pogledu investicija dopuštenih na njenoj teritoriji, odobriti takvim investicijama sve potrebne dozvole, saglasnosti, odobrenja, licence i ovlaštenja u onom obimu i pod onim rokovima i uvjetima kako je to određeno njenim zakonima i propisima.
3. Države ugovornice mogu konsultirati jedna drugu na bilo koji način koji one smatraju odgovarajućim, u cilju podsticanja i olakšavanja investicionih mogućnosti unutar njihovih teritorija.
4. Svaka Država ugovornica će, zavisno od svojih zakona i propisa koji se odnose na ulazak, boravak i rad fizičkih lica, u dobroj vjeri ispitati i pridati odgovarajuću važnost, bez obzira na državljanstvo ili građanstvo, zahtjevima ključnog osoblja uključujući glavna rukovodna i tehnička lica koja su zaposlena u svrhu izvršenja investicija na njenoj teritoriji, kako bi ušli, privremeno ostali i radili na njenoj teritoriji. Bliskim članovima porodice ovog ključnog osoblja također će se odobriti sličan tretman u pogledu ulaska i privremenog boravka u Državi ugovornici domaćina.
5. Kada robe ili lica u vezi s investicijom treba da budu prevezeni, svaka Država ugovornica će, u mjeri u kojoj je to dozvoljeno po njenim zakonima i propisima, dopustiti operaciju prijevoza od strane preduzeća druge Države ugovornice.

Član 3. **Zaštita investicija**

1. Investicije investitora obje Države ugovornice uživat će u svako doba pošten i ravnopravan tretman i punu zaštitu i sigurnost na teritoriji druge Države ugovornice na način saglasan s prihvaćenim principima međunarodnog prava i odredbama ovog sporazuma. Nijedna Država ugovornica neće ni na koji način proizvoljnim ili diskriminatorским mjerama štetno utjecati na korištenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje ili prodaju ili drugo raspolaganje investicijama.
2. Svaka Država ugovornica objavit će sve zakone, propise, sudske odluke i administrativne propise, procedure i smjernice koje se odnose ili direktno utječu na investicije investitora druge Države ugovornice na njenoj teritoriji.
3. Svaka Država ugovornica osigurat će efikasna sredstva utvrđivanja potraživanja i osnaženja prava u odnosu na investicije. Svaka Država ugovornica osigurat će investitorima druge Države ugovornice pravo pristupa njenim sudovima pravde, administrativnim tribunalima i agencijama i svim drugim tijelima koja vrše sudsku vlast, kao i pravo da ovlaste lica po svom izboru koja su kvalifikovana po važećim zakonima i propisima za utvrđivanje potraživanja i ostvarivanje prava u vezi s njihovim investicijama.
4. Nijedna Država ugovornica ne može nametnuti obavezne mjere kao uvjet za osnivanje, sticanje, proširivanje, korištenje, upravljanje, izvođenje ili rad investicija investitora druge Države ugovornice, koje mogu zahtijevati ili ograničavati nabavku materijala, energije, goriva ili sredstava za proizvodnju, transport ili operaciju bilo koje vrste ili ograničavati marketing

proizvoda unutar ili van njene teritorije, ili bilo koje druge mjere koje imaju efekat diskriminacije investicija investitora druge Države ugovornice u korist investicija njenih vlastitih investitora ili investitora trećih država.

Nadalje, u granicama ovog sporazuma, investicije neće u Državi ugovornici domaćina biti podvrgnute zahtjevima izvršenja koji bi mogli biti štetni po njihovu izvodljivost ili štetno utjecati na njihovo korištenje, upravljanje, izvođenje, rad, proširivanje, prodaju ili drugi oblik raspolaganja.

5. Investicije investitora bilo koje Države ugovornice neće u Državi ugovornici domaćina biti predmet sekvestacije, konfiskacije ili bilo kojih drugih sličnih mjera osim u sklopu redovnog zakonskog postupka i u skladu s važećim principima međunarodnog prava i drugim relevantnim odredbama ovog sporazuma.

6. Svaka Država ugovornica pridržavat će se bilo koje obaveze ili garancije koju je preuzela u pogledu investicija investitora druge Države ugovornice na svojoj teritoriji.

Član 4. Tretman investicija

1. U pogledu korištenja, upravljanja, izvođenja, rada, proširivanja i prodaje ili drugog raspolaganja investicijama izvršenim na njenoj teritoriji od strane investitora druge Države ugovornice, svaka Država ugovornica odobrit će tretman ne manje povoljan od onog koji ona u sličnim situacijama odobrava investicijama svojih vlastitih investitora ili investitora bilo koje treće države, zavisno šta je najpovoljnije.

2. Međutim, odredbe ovog člana neće biti tumačene tako da obavezuju jednu Državu ugovornicu da na investitore druge Države ugovornice osigura korist od bilo kakvog tretmana, prednosti ili privilegije koja rezultira iz:

- a) bilo koje carinske unije, ekonomske unije, zone slobodne trgovine, monetarne unije ili drugog oblika regionalnog ekonomskog aranžmana ili drugog sličnog međunarodnog sporazuma kojima je članica ili to može postati bilo koja od Država ugovornica;
- b) bilo kojeg međunarodnog regionalnog ili bilateralnog sporazuma ili drugog sličnog aranžmana ili domaće zakonske regulative koji se u potpunosti ili uglavnom odnose na oporezivanje.

Član 5. Kompenzacija za štetu ili gubitak

1. Kada investicije izvršene od strane investitora bilo koje Države ugovornice trpe štetu ili gubitak usljed rata ili drugog oružanog sukoba, vanrednog državnog stanja, revolta, građanskih nemira, pobune, ustanka ili drugih sličnih događaja na teritoriji druge Države ugovornice, bit će im od strane druge Države ugovornice, u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog izmirenja, odobren tretman ne manje povoljan od onog koji druga Država ugovornica odobrava svojim vlastitim investitorima ili investitorima neke treće države, zavisno šta je najpovoljnije.

2. Bez utjecaja na stav 1., investitorima jedne Države ugovornice koji u bilo kojem od slučajeva navedenih u tom stavu trpe štetu ili gubitak na teritoriji druge Države ugovornice kao posljedicu:

- a) rekvizicije njihove imovine ili njenog dijela od strane njenih snaga ili vlasti;
- b) uništenja njihove imovine ili njenog dijela od strane njenih snaga ili vlasti koja nije uzrokovana u borbenoj akciji ili nije zahtijevana potrebom situacije,

bit će odobrena promptna, adekvatna i efektivna kompenzacija za štetu ili gubitak pretrpljen tokom perioda rekvizicije ili kao rezultat uništenja njihove imovine u skladu s važećom procedurom.

Član 6. Eksproprijacija

1.

a) Investicije izvršene od strane investitora jedne Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice neće biti nacionalizirane, eksproprijirane, oduzete ili podvrgnute direktnim ili indirektnim mjerama koje imaju djelovanje ekvivalentno nacionalizaciji, eksproprijaciji ili oduzimanju posjeda (u daljem tekstu zajednički nazvano “eksproprijacija”) od strane druge Države ugovornice izuzev za javnu svrhu u vezi s internim potrebama te Države ugovornice i uz promptnu, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju, te pod uvjetom da se takve mjere preduzimaju na nediskriminatorskoj osnovi i u skladu s propisnim zakonskim postupkom koji je u općoj primjeni.

b) Takva kompenzacija bit će isplaćena do iznosa stvarne vrijednosti eksproprijirane investicije i bit će određena i obračunata u skladu s međunarodno priznatim principima procjene na osnovu pravedne tržišne vrijednosti eksproprijirane investicije u vrijeme neposredno prije nego što je preduzet čin eksproprijacije ili prije nego što je eksproprijacija objavljena, zavisno od toga koje je ranije (u daljem tekstu “datum procjene”). Ta kompenzacija bit će obračunata u slobodno konvertibilnoj valuti koju će odabrati investitor po važećem deviznom kursu za tu valutu na datum procjene i sadržavat će kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnoj osnovi, ali ni u kojem slučaju niže od važeće LIBOR kamatne stope ili ekvivalentne, od datuma eksproprijacije do datuma plaćanja.

c) Ukoliko se gore navedena tržišna vrijednost ne može odmah brzo utvrditi, kompenzacija će se utvrditi na pravednim principima uzimajući u obzir sve relevantne faktore i okolnosti, kao što su investirani kapital, karakter i trajanje investicije, vrijednost zamjene, porast vrijednosti, tekući prihodi, diskontna vrijednost toka gotovine, računovodstvena vrijednost i ugled (goodwill). Investitoru će se hitno isplatiti konačno određeni iznos kompenzacije.

2. U svjetlu principa postavljenih u stavu 1., i bez štete po prava investitora iz člana 9. ovog sporazuma, oštećeni investitor imat će pravo na hitnu reviziju svog slučaja od strane sudskog ili drugog kompetentnog i nezavisnog organa Države ugovornice koja je izvršila eksproprijaciju, uključujući procjenu njegove investicije i plaćanje odgovarajuće kompenzacije.

3. Radi dalje izvjesnosti, eksproprijacija će uključivati situacije u kojima Država ugovornica eksproprijira sredstva kompanije ili preduzeća koje je osnovano ili konstituirano po važećim

zakonima na njenoj teritoriji, a u kojem investitor druge Države ugovornice ima investiciju, uključujući vlasništvo dionica, obveznica ili drugih prava ili interesa.

4. U svrhe ovog sporazuma, izraz “eksproprijacija” također će uključivati intervencije ili regulacione mjere Države ugovornice, koje imaju *de facto* efekat konfiskacije ili eksproprijacije, pri čemu njihov efekat rezultira stvarnim lišavanjem investitora njegovog vlasništva, kontrole ili bitnih beneficija na njegovoj investiciji ili koji mogu rezultirati gubitkom ili štetom u ekonomskoj vrijednosti investicije, kao što su zamrzavanje ili blokiranje investicije, nametanje proizvoljnog ili pretjerano visokog poreza na investiciju, prisilna prodaja svih ili jednog dijela investicije ili drugi slični akti ili mjere.
5. Potraživanje kompenzacije u skladu s principima i odredbama ovog člana postoji također kada kao rezultat akcije Države ugovornice u bilo kojoj kompaniji, u kojoj investiciju vrše investitori druge Države ugovornice, investicija bude u biti oštećena.

Član 7.

Transfer plaćanja u vezi s investicijama

1. Svaka Država ugovornica garantirat će investitorima druge Države ugovornice slobodan transfer u i izvan njene teritorije plaćanja u vezi s investicijom, uključujući transfer:
  - a) početnog kapitala i bilo kojeg drugog dodatnog kapitala za održavanje, upravljanje i razvoj investicije;
  - b) prihoda;
  - c) plaćanja po ugovoru, uključujući plaćanja amortizacije glavnice i nastalih kamata, koja se vrše po ugovoru o kreditu;
  - d) autorskih honorara i naknada za prava iz Člana 1. stav 1.(d);
  - e) prihoda od prodaje ili likvidacije čitave investicije ili bilo kojeg njenog dijela;
  - f) zarada i drugih naknada za osoblje angažirano iz inozemstva u vezi s investicijom;
  - g) plaćanja kompenzacije u skladu sa Članovima 5. i 6.;
  - h) plaćanja koja se odnose na Član 8.; i
  - i) plaćanja koja proizilaze iz riješenih sporova.
2. Transferi plaćanja prema stavu 1. bit će izvršeni bez odgađanja ili restrikcija i, izuzev u slučaju plaćanja u naturi, izvršit će se u slobodno konvertibilnoj valuti. U slučaju kašnjenja u izvršenju zahtijevanih transfera, oštećeni investitor imat će pravo da primi kamate za taj period zakašnjenja.
3. Transferi će se izvršiti po važećem tržišnom deviznom kursu Države ugovornice domaćina na dan transfera za valutu koja se transferiše. U nedostatku deviznog tržišta, kurs koji će se primjenjivati bit će najnoviji kurs koji se primjenjuje na interne investicije ili devizni kurs određen u skladu s pravilima Međunarodnog monetarnog fonda ili kurs za konverziju valuta u specijalna prava vučenja ili dolar Sjedinjenih Američkih Država, zavisno od toga koji je najpovoljniji za investitora.

Član 8. Subrogacija

1. Ako Država ugovornica, njena naimenovana agencija ili neka druga strana koju ona naimenuje, a koja je konstituirana ili osnovana u toj Državi ugovornici ("Osiguratelj") vrši plaćanje po obeštećenju ili garanciji koje je preuzela u pogledu investicije na teritoriji druge Države ugovornice ("Država domaćin"), Država domaćin priznat će:

- a) ustupanje Osiguratelju po zakonu ili putem zakonske transakcije svih prava i potraživanja koji rezultiraju iz te investicije; i
- b) pravo Osiguratelja da ostvaruje sva ta prava i da osnaži ta potraživanja, kao i da preuzme sve obaveze vezane za investiciju na osnovu subrogacije.

2. Osiguratelj će imati pravo u svim situacijama na:

- a) isti tretman u pogledu stečenih prava i potraživanja i obaveza koje je preuzeo na osnovu ustupanja pomenutog u stavu 1.;
- b) sve uplate primljene na osnovu tih prava i potraživanja,

koja je prvobitni investitor imao pravo da primi na osnovu ovog sporazuma s obzirom na dotičnu investiciju.

Član 9. Rješavanje sporova između Države ugovornice i investitora

1. Sporovi koji nastanu između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice u pogledu investicije ove druge na teritoriji prve države, rješavat će se, što je moguće više, na prijateljski način.

2. Ako se takvi sporovi ne mogu riješiti u roku od šest mjeseci od datuma kada je jedna strana u sporu zatražila rješavanje na prijateljski način davanjem pismene obavijesti drugoj, spor će biti dostavljen na rješavanje, po izboru investitora strane u sporu u skladu sa slijedećim,:

- a) ranije dogovorenim procedurama za rješavanje sporova;
- b) međunarodnoj arbitraži u skladu sa slijedećim stavovima iz ovog člana.

3. U slučaju da investitor odabere da dostavi spor na rješavanje međunarodnoj arbitraži, investitor će dalje pribaviti svoju pismenu saglasnost da se spor dostavi jednom od slijedećih tijela:

- a) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova ("Centar"), ustanovljenom prema Konvenciji za rješavanje investicionih sporova između država i državljana drugih država otvorenoj za potpis u Washingtonu 18. marta 1965. godine ("Vašingtonska konvencija"), ako su obje Države ugovornice potpisnice Vašingtonske konvencije i ako se Vašingtonska konvencija može primijeniti na spor;
- b) arbitražnom tribunalu ustanovljenom prema arbitražnim pravilima ("Pravila") Komisije

Ujedinjenih naroda o međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL), mada ova Pravila mogu biti modificirana od strana u sporu (Organ za naimenovanje pomenut u Članu 7. Pravila bit će Generalni sekretar Centra); ili

c) arbitražnom tribunalu konstituiranom u skladu s arbitražnim pravilima bilo koje arbitražne institucije za koju se uzajamno dogovore strane u sporu.

4. Bez obzira na činjenicu da investitor može podnijeti spor obavezujućoj arbitraži prema stavu 3., on može, prije institucije arbitražnog postupka ili tokom postupka, tražiti pred sudskim ili upravnim tribunalima Države ugovornice, koja je strana u sporu, privremeno oslobođanje u cilju očuvanja njegovih prava i interesa, pod uvjetom da ono ne uključuje zahtjev za plaćanje bilo kakvih šteta.
5. Svaka Država ugovornica ovim daje neopozivu saglasnost za podnošenje investicionog spora na rješavanje obavezujućoj arbitraži u skladu s izborom investitora prema stavu 3. (a) i (b) ili uzajamnom sporazumu obje strane u sporu prema stavu 3.(c).
6.
  - a) Saglasnost data u stavu 5. zajedno sa saglasnošću datoju po stavu 3. bit će dovoljan uvjet za pismeni sporazum strana u sporu za svrhe svakog od njih, Poglavlje II Vašingtonske konvencije, Pravila dodatne institucije, član II Konvencije Ujedinjenih naroda o priznavanju i izvršavanju stranih arbitražnih odluka, sačinjene u New Yorku, 10. juna 1958. godine (“Njujorška konvencija”) i Član 1. Arbitražnih pravila UNCITRAL-a.
  - b) Bilo koja arbitraža prema ovom članu, kao što može biti uzajamno dogovoreno između strana u sporu, mora se održati u državi koja je potpisnica Njujorške konvencije. Zahtjevi podneseni arbitraži prema ovom stavu smatrat će se da su nastali iz komercijalnih odnosa ili poslova u svrhe Člana 1. Njujorške konvencije.
  - c) Nijedna Država ugovornica neće dati diplomatsku zaštitu niti podnijeti međunarodnu tužbu u pogledu bilo kakvog spora koji se odnosi na arbitražu, osim u slučaju da se druga Država ugovornica ne pridržava i ne postupa u skladu s donesenom odlukom u tom sporu. Međutim, diplomatska zaštita za svrhe ovog podstava neće uključivati neformalne diplomatske razmjene isključivo u cilju olakšanja rješavanja spora.
7. Arbitražni tribunal, ustanovljen prema ovom članu, odlučivat će u vezi sa spornim pitanjima u skladu s pravilima zakona, kao što može biti dogovoreno između strana u sporu. U odsustvu takvog sporazuma, on će primjenjivati zakon Države ugovornice u sporu, uključujući njena pravila o sukobu zakona i priznata pravila međunarodnog prava koja se mogu primjenjivati, također uzimajući u obzir bitne odredbe ovog sporazuma.
8. U svrhu Člana 25.(2)(b) Vašingtonske konvencije, investitor, ukoliko nije fizičko lice, koji ima državljanstvo Države ugovornice u sporu na dan pismene saglasnosti koja se odnosi na stav (6) i koji je, prije nego nastane spor između njega i te Države ugovornice, pod kontrolom investitora druge Države ugovornice, tretirat će se kao “državljanin druge Države ugovornice”, a za svrhu Člana 1.(6) Pravila dodatne arbitraže tretirat će se kao “državljanin druge Države”.
9. Odluke arbitraže, koje mogu sadržavati odluku o kamati, bit će konačne i obavezujuće za strane u sporu. Svaka Država ugovornica odmah će izvršiti svaku takvu odluku i donijet će odredbe za efektivno osnaženje tih odluka na njenoj teritoriji.
10. U bilo kakvim procedurama sudskim, arbitražnim ili drugim, ili pri osnaženju bilo koje odluke u vezi s investicionim sporom između Države ugovornice i investitora druge Države ugovornice, Država ugovornica neće koristiti kao odbranu svoj imunitet suvereniteta.

Protivzahtjev ili pravo odgađanja ne mogu se zasnivati na činjenici da je dotični investitor primio ili će primiti po ugovoru o osiguranju, obeštećenje ili drugu kompenzaciju za sve ili za dio njenih navodnih šteta od bilo koje treće strane, bilo javne ili privatne, uključujući tu drugu Državu ugovornicu i njena pododjeljenja, agencije ili organe.

Član 10.

Rješavanje sporova između Država ugovornica

1. Obje Ugovorne strane će, što je više moguće, rješavati svaki spor u pogledu tumačenja ili primjene ovog sporazuma putem konsultacija ili drugih diplomatskih kanala.

2. Ako se spor ne riješi u roku od šest mjeseci od datuma kad je uložen zahtjev za takvim konsultacijama ili drugim diplomatskim kanalima od strane bilo koje Države ugovornice i ukoliko se Države ugovornice inače ne saglase pismeno, jedna od Država ugovornica može, uz pismeni zahtjev drugoj od Država ugovornica, dostaviti spor arbitražnom sudu u skladu sa slijedećim odredbama ovog člana.

3. Arbitražni sud bit će konstituiran na slijedeći način: svaka Država ugovornica imenovat će jednog člana, a ova dva člana saglasit će se o državljaninu treće države kao predsjedavajućem arbitražnog suda kojeg će naimenovati dvije Države ugovornice. Ovi članovi bit će imenovani u roku od dva mjeseca, a Predsjedavajući Suda u roku od četiri mjeseca, od datuma kada je jedna od Država ugovornica informirala drugu Državu ugovornicu da namjerava podnijeti spor arbitražnom sudu.

4. Ako se ne udovolji rokovima u stavu 3., svaka od Država ugovornica može, u odsustvu nekog drugog aranžmana, pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je taj isti Predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica ili ako je na drugi način spriječen da izvrši navedenu funkciju, Podpredsjednik Međunarodnog suda pravde bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Podpredsjednik Međunarodnog Suda pravde državljanin jedne od Država ugovornica i ako je i on također spriječen da izvrši ovu funkciju, član Međunarodnog suda pravde koji je slijedeći po zvanju a nije državljanin ni jedne od Država ugovornica bit će pozvan da izvrši potrebna imenovanja.

5. Arbitražni sud donosit će svoju odluku većinom glasova. Ova odluka donosit će se u skladu s ovim sporazumom i prihvaćenim pravilima međunarodnog prava koja se mogu primijeniti i bit će konačna i obavezujuća za obje Države ugovornice. Svaka Država ugovornica snosit će troškove člana arbitražnog suda kojeg je imenovala ta Država ugovornica, kao i troškove njenog predstavljanja u arbitražnim postupcima. Troškove Predsjedavajućeg, kao i druge troškove arbitražnog postupka, snosit će ravnomjerno dvije Države ugovornice. Međutim, arbitražni sud može, po svom nahođenju, narediti da veći dio ili svi takvi troškovi budu plaćeni od strane jedne Države ugovornice. U svakom drugom pogledu, arbitražni sud odredit će svoj postupak.

Član 11.

Odnos između Država ugovornica

Odredbe ovog sporazuma primjenjivat će se bez obzira na to da li postoje diplomatski ili konzularni odnosi između Država ugovornica.

Član 12.
Primjena drugih pravila i razmjena informacija

1. Ako zakonodavstvo jedne od Država ugovornica ili obaveze po međunarodnom pravu koje postoje ili će biti ustanovljene kasnije između Država ugovornica, u dodatku ovom sporazumu, sadrže pravila, bilo opća ili posebna kojima se investicijama investitora druge Države ugovornice daje tretman koji je povoljniji od onog koji se osigurava ovim sporazumom, ova pravila će u mjeri u kojoj su povoljnija za investitora prevladati nad ovim sporazumom.
2. Na zahtjev bilo koje Države ugovornice, razmijenit će se informacije o utjecaju koji zakoni, propisi, odluke, administrativne prakse, procedure ili politike druge Države ugovornice mogu imati na investicije obuhvaćene ovim sporazumom.

Član 13.
Obim sporazuma

Ovaj sporazum odnosit će se na sve investicije, bilo da su postojeće ili da su izvršene od strane investitora bilo koje Države ugovornice na teritoriji druge Države ugovornice nakon datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Da bi se izbjegle nedoumice, ovaj sporazum ne daje prava niti obaveze u odnosu na događaje, uključujući i one opisane u Članovima 5. i 6. ovog sporazuma, koji su se desili prije parafiranja Sporazuma, tj. prije 24. septembra 1997. godine.

Član 14.
Stupanje na snagu

Svaka Država ugovornica obavijestit će drugu u pismenoj formi kad budu ispunjeni njeni ustavni zahtjevi za stupanje na snagu ovog sporazuma, a Sporazum će stupiti na snagu tridesetog dana nakon datuma primitka druge obavijesti.

Član 15.
Trajanje i raskid

1. Ovaj sporazum ostat će na snazi za period od trideset (30) godina i nastavit će da važi dalje za isti period ili periode ako jednu godinu prije isteka početnog ili nekog slijedećeg perioda jedna od Država ugovornica ne obavijesti drugu pismenim putem o svojoj namjeri da otkáže ovaj sporazum.
2. U pogledu investicija koje su izvršene prije datuma kad je obavijest o otkazu ovog sporazuma postala punovažna, odredbe ovog sporazuma će i dalje biti punovažne za period od dvadeset (20) godina od datuma otkaza ovog sporazuma.

U potvrdu gornjeg, odgovarajući opunomoćenici obje Države ugovornice potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno dana _____ 1421 godine po H, što odgovara danu _____ 2000 godine u dva originala na bosanskom/hrvatskom/srpskom, arapskom i engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju odstupanja, engleska verzija bit će mjerodavna.

ZA BOSNU I HERCEGOVINU ZA DRŽAVU KUVAJT